

Драгана Грујић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет –
Катедра за библиотекарство и информатику
dragana.gr@gmail.com

БИБЛИОИНФО: 55 ГОДИНА ОД ПОКРЕТАЊА НАСТАВЕ БИБЛИОТЕКАРСТВА НА ВИСОКОШКОЛСКОМ НИВОУ

Катедра за библиотекарство и информатику на Филолошком факултету Универзитета у Београду 18. маја 2017. године обележила је 55 година изучавања библиотекарства на високошколском нивоу.

Шездесетих година XX века уписана је прва генерација студената, али је само две године касније Катедра угашена. Настава је поново покренута школске 1980/1981. године у оквиру Одсека за југословенске књижевности као двогодишње интеркатедарске студије. Значајна година у историји наставе библиотекарства била је 1986. када је основан самостални семинар који 1990. прераста у Катедру за библиотекарство и информатику. Тада је уписана и прва генерација студента четворогодишних академских студија.

Конференција симболичног назива *Библиоинфо* окупила је професоре, сараднике, дипломиране студенте библиотекарства и информатике и колеге библиотекарске. За потребе Конференције штампан је зборник сажетака са биографијама учесника.

Скуп су отворили декан Филолошког факултета проф. др Љиљана Марковић, проректор Универзитета у Београду проф. др Живорад Тешић и помоћник министра културе др Драгана Хамовић. Редовни професор у пензији др Десанка Стаматовић, један од утемељивача Катедре, у поздравним речима осврнула се на историју оснивања изражавајући захвалност свима који су на том путу оставили трага – декане и наставнике који који су подржали оснивање и рад Катедре. Проф. Стаматовић је посебно истакла заслуге проф. др Мирослава Пантића и декана проф. др Никше Стипчевића приликом оснивања Катедре, као и труд проф. др Рајка Врачара, продекана Универзитета, проф. др Милана Божића, декана Природно-математичког факултета, проф. др Радослава Анђуса, мр Душана Витаса,

доц. др Десанке Стаматовић, др Љубише Рајића и магистара Александре Вранеш и Љубомира Жиропађе на изради наставног плана и програма Катедре за библиотекарство и информатику.

Присутнима се обратио и проф. др Миодраг Сибиновић који је заједно са проф. др Миодрагом Поповићем и проф. др Љубицом Ђорђевић, уз подршку Наставно-научног већа Факултета, заслужан за отварање Смера за библиотекарство. Јубилеј је честитала и Управница Библиотеке града Брограда Јасмина Нинков, указавши на значаја образовања библиотекара и дугогодишњу успешну сарадњу између Катедре и Библиотеке.

Проф. др Џозеф Халдејн (Joseph Haldane), професор Универзитета у Осаки, извршни директор и један од оснивача Међународног академског форума, одржао је пленарно предавање на тему *Дез(информација), култура и међународни односи*. Разматрајући различите начине коришћења информација, проф. Халдејн је говорио о улози библиотека, издавачких кућа и целокупне академске заједнице на путу превазилажења културолошких баријера.

На пленарно предавање тематски се надовезао први рад у сесији, излагање проф. др Александре Вранеш о студијама библиотекарства и студијама културе. Очување сопственог националног идентитета уз истовремено разумевање и прихватање других култура захтева одговоран, образован, етички и критички профилисан кадар у образовним, научним и културним установама. Како Катедра за библиотекарство и информатику представља спој библиотечких, информатичких, историјских и архивистичких предмета, проф. Вранеш је истакла значај Катедре и улогу кадра који образује у очувању културног наслеђа и развоју у „мулти-, интер- и транскултуралним друштвима“.

О настави историје на Катедри за библиотекарство и информатику говорила је проф. др Гордана Стокић Симончић. Историја библиотека је од почетка рада Катедре била саставни део наставног плана, а данас су *Историја књије и библиотеке 1–2* и *Књија и библиотеке код Срба 1–2* обавезни предмети за све студенте Катедре. Управо стога што се овом научном дисциплином не баве историчари, велика је одговорност на предметним наставницима који у оквиру историје, архивистике и музеологије изучавају друштвену улогу библиотеке са разичитих аспеката и формирају компетентан кадар који се даље бави овим темама.

Рад је настављен у три сесије, а у свакој од њих је изложено по четири рада. Прва секција је окупила стручњаке који су разматрали различите изворе информација. Др Бојан Ђорђевић, ванредни професор на Катедри за библиотекарство и информатику, уз осврт на разноврдне облике мемоарске

грађе (мемоари, сећања, дневници, интервјуи и орална грађа) представио је, кроз одговарајуће примере, модалитете обраде и анализе ове врсте грађе са архивистичког становишта.

Наше новине: њолийички, њосњодарски и друшњивени лисњи део је фонда завичајне периодике у Градској библиотеци „Карло Бијелички” у Сомбору. О овом гласилу као сведочанству времена и односу етничких заједница током Другог светског рата сазнали смо од директора сомборске Градске библиотеке Владимира Јерковића. Изнете историјске чињенице важне су не само за боље тумачење сомборске, већ и националне историје, али могу да послуже и за разумевање савремених политичких деловања мањинских заједница.

Радмила Тасић (Библиотека града Београда) одбранила је на Филолошком факултету докторску дисертацију под називом *Омладинска међурајна њериодика – сњудија и библиоњрафија*. Део ове дисертације и изложени резултати истраживања, сагледани кроз аналитичку и аотирану библиографију изабраних часописа, пружили су увид у интересовања и потребе омладине у међуратном периоду.

Ова сесија завршена је презентацијом Драгане Јовановић из Библиотеке Матице српске. Колегиница Јовановић је поставила актуелна питања са којима се библиотекарњ све чешће у свом раду сусрећу – на који начин интерактивни сајтови и друштвене мреже доприносе промоцији библиотека, да ли је ово примерен начин комуникације за установе културе, како правилно и ефикасно пренети жељену поруку до корисника, и како успоставити нове комуникационе обрасце. Одговори су пружени на примеру *Галике*, дигиталне библиотеке Националне библиотеке Француске, која представља парадигму успешног промовисања библиотека посредством нових медија – фејсбука и твитера.

Друга сесија је била тематски најразноврснија. На важност перманентног осавремењавања теоријског знања и практичних вештина одраслих особа и на улогу библиотека у том процесу указала је у свом излагању доц. др Гордана Ђоковић. Прилагођавање и реорганизација библиотека, као и прерастање у инфомационе центре омогућава библиотекама да поред васпитно-образовне улоге добију и нови концепт. Како библиотеке нису само пратиоци промена у друштву већ и њихов ослонац, представљене су могућности укључивања библиотека у процес целоживотног образовања.

На академским студијама другог степена, мастеру на Катедри за библиотекарство и информатику, посебна пажња посвећена је методичким предметима. Доц. др Драгана Грујић је кроз резултате истраживања спроведеног међу мастер студентима, који су током школске 2016/2017. године

похађали курсеве Библиотека у настави и Методичка пракса (хоспитовање), изложила концепцију и праксу ових предмета.

Како је књига главни предмет рада библиотека, а развој и одржавање читалачких навика један од кључних задатака сваке библиотеке, Гордана Недељков (Андрићев институт, Вишеград) је у свом излагању истакла важност читања разматрајући и питања на који начин савремена технологија утиче на културу читања. Доступност публикација у електронском облику и интерактивна комуникација са ауторима пружају библиотекарима могућност да се афирмишу у новом светлу.

Прегледно и хронолошки кроз историју настанка и рад Библиотеке Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима провела нас је Валентина Тасић, иначе запослена на овој Катедри. Пратећи развој од Опште библиотеке Велике школе до осамостаљивања и актуелног деловања, колегинца Тасић је издвојила све значајне личности које су допринеле увећању фонда. Централно место у излагању биле су збирке Старе и ретке књиге, као и девет посебних библиотека које су даровали угледни професори овог одсека.

Катедра је симбиоза библиотечких и информатичких дисциплина, те је трећа секција била посвећена дигиталним библиотекама, репозиторијумима и информационом описмењавању. Коауторски рад доц. др Милоша Утвића и Михаила Шкорића бавио се дигиталним идентификатором објекта – DOI (Digital Object Identifier) и улогом Катедре за библиотекарство и информатику на овим пословима, која је и иницијатор свих активности. У излагању су представљени начин рада (прикупљање библиографских метаподатака, хипервеза ка тексту, додељивање DOI броја, сарадња са уредницима...) и перспективе развоја (ширење услуга за часописе ван Факултета и развијање доиФил репозиторијума).

Биљана Богдановић, Андреа Арсеновић, Тијана Ловре и Ана Николић представиле су рад под називом *Информациона њисменост као ѡредуслов доживојној учења*. Ова тема је последњих година актуелна, а колегинице запослене у Одељењу за пружање информационих услуга корисницима у Народној библиотеци Србије више су него компетентне да о томе говоре. Изложене су активности на релацији библиотекар – корисник и начини на које библиотеке могу да помогну корисницима не само да прикупе информације, већ да их критички процењују и етички користе. Развијајући овакве облике рада, библиотеке иду корак даље у свом пословању – пружају подршку и активно учествују у неформалном образовању и помажу корисницима у суочавању са технолошким, економским и друштвеним изазовима.

Дигиталне библиотеке и лексички ресурси и алати наслов је рада др Александре Трговац из Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“. Појава и развој дигиталних библиотека мењају и методе проналажења информација. Лексички ресурси и алати, посебно морфолошки речници, доприносе бољем и прецизнијем проналажењу информација у дигиталним библиотекама. Ове полазне хипотезе потврђене су презентованим моделом дигиталне библиотеке у којем је анализирано проналажење информација у документима на српском језику у вези са облашћу библиотекарства и информатике.

Последње излагање било је посвећено проналажењу информација, али из другог угла. Александра Томашевић, Биљана Лазић и Никола Вуловић, сви са Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду, на примеру дигиталне библиотеке у рударству и геологији приказали су могућности претраживања такозване сиве литературе – вишетомне документације мултидисциплинарних пројеката. У циљу превазилажења препрека током претраживања (неповезани вишетомни делови, различита врста и садржина докумената) представљена је платформа за приказивање дигиталних колекција *Омека*. Такође, приказали су на који начин је могуће унапредити претрагу – речницима релација за повезивање објеката и језички сервисима.

На обележавању јубилеја био је присутан велики број колега библиотекара из различитих типова библиотека који су претходних година, заједно са запосленима на Катедри, допринели развијању библиотечке теорије и праксе, а своје утиске о одржаној конференцији и честитке забележили су у књизи утисака. Преклапање сесија онемогућило је заинтересоване да у целини испрате сва излагања. Ипак овај недостатак биће умањен објављивањем зборника радова који се очекује крајем године.

Овај значајан јубилеј показатељ је да библиотекарство, упркос свим променама, не само да опстаје, већ се континуирано иновира, проширује и унапређује и као такво заузима значајно место у наставном и научном раду.